

Drs. W. Smit (red.)

PR No. 31-90

VISSERIJ IN CIJFERS 1990

Februari 1992

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Visserij**

REFERAAT

VISSERIJ IN CIJFERS 1990

W. Smit, (red.)

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1992

Periodieke Rapportage 31-90

ISSN 0921-4283

48 p., tab., Eng.Summary

Deze jaarlijkse rapportage bevat gegevens over de bedrijfsresultaten per vaartuig en per sector van de kottter- en mosselvisserij in 1990 met vergelijkende cijfers van voorgaande jaren.

In de kotttervisserij was de besomming hoger en verbeterde het nettotekort tot praktisch nul. Het aantal schepen en het totale motorvermogen zijn beduidend lager geworden.

De financiële positie van de kotttervisserij verbeterde. Het totale vreemde vermogen verminderde en de netto kasstroom was hoger.

In de mosselcultuur was de productie lager. Hogere prijzen leidden echter tot een fors gestegen besomming en daarmee tot hogere nettoresultaten.

Visserij/Bedrijfsuitkomsten/Mosselcultuur/Financiële positie/Investeringsen

---

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
SAMENVATTING	7
SUMMARY	9
CONTENTS OF TABLES	11
1. ALGEMEEN OVERZICHT AANVOERSECTOR	13
1.1 Vlootontwikkeling en investeringen	13
1.2 Besomming	13
2. BEDRIJFSRESULTATEN KOTTERVISSERIJ	17
2.1 De vloot	17
2.2 Resultaten van de kottersector	17
2.3 Resultaten per pk-groep	18
2.4 De rol van de takken van visserij	20
2.5 Ontwikkeling op lange termijn	20
3. FINANCIËLE POSITIE KOTTERVISSERIJ	33
3.1 Aantal bedrijven	33
3.2 Financiering	33
3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep	34
3.4 Netto-kasstroom van de sector als geheel	35
4. BEDRIJFSRESULTATEN MOSSELCULTUUR	37
4.1 Aantal bedrijven en vloot	37
4.2 Aanvoer en opbrengst	38
4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector	39
4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse	40
BIJLAGEN	43
1. Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1985-1991	44
2. Samenhang tussen financiële grootheden in de kotters- visserij	46
3. Samenhang tussen financiële grootheden in de mosselcultuur	47

CONTENTS

	Page
INTRODUCTION	5
SUMMARY (DUTCH)	7
SUMMARY (ENGLISH)	9
CONTENTS OF TABLES (ENGLISH)	11
1. GENERAL SURVEY OF THE FISHING SECTOR	13
1.1 Development of fleet and investments	13
1.2 Gross proceeds	13
2. FINANCIAL RESULTS CUTTER FISHERIES	17
2.1 The fleet	17
2.2 Financial results of the cutter sector	17
2.3 Financial results per HP-group	18
2.4 The role of the types of gear	20
2.5 Long term developments	20
3. FINANCIAL POSITION OF CUTTER FISHERIES	33
3.1 Number of enterprises	33
3.2 Financing	33
3.3 Liquidity developments per HP-group	34
3.4 Aggregate net cash flow	35
4. FINANCIAL RESULTS MUSSEL CULTURE	37
4.1 Number of enterprises and fleet	37
4.2 Landings and proceeds	38
4.3 Economic result mussel sector	39
4.4 Economic results per size class	40
ANNEXE	43
1. Review of the Dutch fish quota in the period 1985-1991	44
2. Relations between the financial indicators of the fisheries	46
3. Relations between the financial indicators of the mussel culture	47

Woord vooraf

De periodieke rapportage "Visserij in cijfers" geeft voor de kottervisserij en de mosselcultuur een beknopt overzicht van de bedrijfsresultaten en de financiële positie.

Van beide sectoren is een volledig beeld verkregen dank zij de medewerking vanuit het bedrijfsleven en diverse instellingen. Daardoor kon het ontbreken van een nationale aanvoerstatistiek worden opgevangen.

Dit gemis heeft er wel toe geleid dat van de kottervisserij geen aanvoergegevens noch een aantal detailleringen worden gegeven.

Vertraging van de rapportering bracht met zich mee dat voor de kottervisserij de definitieve cijfers over 1990 zijn vermeld.

Voor de mosselcultuur zijn met behulp van opbrangstgegevens van de veiling bedrijfsresultaten van de laatste seizoenen geraamd op basis van fiscale cijfers in het verleden.

Voor beide sectoren zijn ter vergelijking definitieve cijfers van voorgaande jaren vermeld, evenals sectorresultaten.

Aan deze aflevering van "Visserij in cijfers" hebben verschillende medewerkers van de afdeling Visserij een bijdrage geleverd: drs. W.P. Davidse en drs. M.H. Smit aan het hoofdstuk over de financiële positie, drs. P. Salz en C. Taal aan de gegevens over de bedrijfsresultaten in de kottervisserij en drs. H. Harmsma aan het hoofdstuk over de mosselcultuur. De basisgegevens werden verzameld en bewerkt door de documentatiemedewerkers S. Eppinga, J. Ouwehand, C. de Ruijter en T. Severins. De eindverantwoordelijkheid lag in handen van drs. W. Smit.

Tenslotte is een woord van dank op zijn plaats aan de vele schippers-eigenaren, kotttereders en mosselkwekers, die op basis van vrijwilligheid de gegevens beschikbaar hebben gesteld voor de berekening van bedrijfsresultaten en financiële positie. Daarbij moet tevens de veelal zeer prettige samenwerking met een aantal administratie- en accountantskantoren worden vermeld.

De directeur,

L.C. Zachariasse

Den Haag, januari 1992

Samenvatting

Kottervisserij

1. Het aantal schepen van de kottervisserij is in 1990 gedaald tot 533 schepen met een totaal motorvermogen van 543.800 pk. De werkgelegenheid op de vloot nam met circa 160 mensjaar af tot 2496. Het aantal bedrijven is opnieuw gedaald en het aantal rederijen gestegen, zodat de concentratietrend zich heeft voortgezet.
2. De totale besomming nam met 28 miljoen gulden toe tot 689 miljoen. Te zamen met gedaalde technische kosten leverde dat een toeneming van de arbeidsopbrengst op van 166 tot 212 miljoen. De totale loonsom nam toe en het nettotekort ad 43 miljoen in 1989 is in 1990 verbeterd tot slechts 7 miljoen.
3. De verbeterde bedrijfsresultaten manifesteerden zich vooral bij de grotere kotters en wel in de boomkorvisserij.
4. De totale inzet in de kottervisserij is met 5% gedaald. Dit was met name een gevolg van een daling in rondvisserij. De stijging van de totale besomming kwam voor rekening van de boomkorvisserij waar de bruto-opbrengst met 61 miljoen is toegenomen. In de andere takken van visserij liep de besomming terug.
5. De gemiddelde inzet van de schepen is de laatste jaren geleidelijk gedaald.
6. De totale investeringen in de kottervloot bleven op hetzelfde peil als in 1989, dus aanzienlijk lager dan in de jaren daarvoor. Het totale vreemde vermogen is daardoor eveneens gedaald. De verbeterde resultaten leidden ook tot een verbetering van de netto kasstroom (kasstroom na aflossing en rente op vreemd vermogen).

Mosselcultuur

7. Het aantal schepen in de mosselcultuur bleef met 82 schepen gelijk. De vernieuwing en modernisering van de vloot vond verder voortgang.
8. De aanvoer van mosselen liep enigszins terug. Door een sterke prijsreactie liep de besomming echter 50% op tot boven de 100 miljoen gulden.

9. Hoewel ook de kosten hoger waren leidde de hogere besomming tot een aanzienlijk hoger netto-resultaat.
10. De gemiddelde bedrijfsresultaten per bedrijf waren in het seizoen 1990/91 voor de kleine bedrijven lager en voor de middelgrote en grote bedrijven hoger dan in het voorgaande seizoen.

Summary

Cutter fisheries

1. The cutter fleet decreased to 533 vessels in 1990 and total engine capacity diminished from 574,000 to 544,000 HP. Total employment fell by some 160 man-years to 2496. There has been further concentration of ownership.
2. Total proceeds rose by 28 million guilders to 689 million. Revenues to labour rose from 166 to 212 million. Labour costs increased and net deficit nearly vanished.
3. Especially bigger beam trawl cutters improved substantially their results. However, the financial results of the codfish fleet substantially deteriorated.
4. Average fishing effort per vessel (HP-days) has decreased since 1984 by 15%.
5. The total fishing effort of the cutter fleet decreased by 5%. Mainly as a consequence of less intensive cod (pair) trawling. The increase of the total gross revenues was realized by beam trawling only. Revenues from cod and shrimp fishing dropped and those from the herring fishery remained constant.
6. Investments in the cutter fleet remained relatively low. Total foreign capital diminished and net cash flow increased, consequently solvability as well as liquidity of the whole sector improved.

Mussel culture

7. The number of enterprises and vessels did not change. Renewing and modernisation of the fleet continued.
8. Production of mussels fell a little, rising prices however caused a strong increase of gross proceeds. Notwithstanding higher costs this led to an increase of net results.
9. Most enterprises could increase their net results, only the smaller enterprises realized decreasing results.

Contents of tables

- 1.1 Fleets of sea fisheries and mussel culture; number of vessels, engine capacity, age of vessels and number of crew.
- 1.2 Investments in sea fisheries, mussel culture and others.
- 1.3 Gross revenues of sea fisheries, mussel culture and others.
- 2.1 Cutter fleet; number of vessels by region, engine capacity and age.
- 2.2 Cutter fisheries; aggregate input data.
- 2.3 Cutter fisheries; aggregate financial results.
- 2.4 Cutter fisheries; average financial results per vessel by region and HP-group.
- 2.5 Cutter fisheries; division of aggregate input data and financial results by HP-group.
- 2.6 Cutter fisheries; fishing effort by HP-group and type of fishery.
- 2.7 Cutter fisheries; gross proceeds by HP-group and type of fishery.
- 2.8 Cutter fisheries; average revenue to labour per crew member by HP-group and type of fishery.
- 2.9 Cutter fisheries; productivity, input, prices and income (real values in 1990 guilders).
- 2.10 Cutter fisheries; main indicators per man-year 1970-1990 at constant 1990 prices.
- 2.11 Relative role of the various HP-groups according to vessel input and financial results.
- 2.12 Relative role of the various HP-groups according to vessel input and financial results (excluding shrim fishery).
- 3.1 Cutter fisheries; number of enterprises.
- 3.2 Cutter fisheries; investment and foreign capital.
- 3.3 Cutter fisheries; average foreign capital and net cash flow per enterprise.
- 3.4 Cutter fisheries; aggregate net result, gross and net cash flow.
- 4.1 Mussel culture; number of enterprises according to size class and region.
- 4.2 Mussel culture; number of vessels according to region, age and engine power.
- 4.3 Production, value and average price of mussels.
- 4.4 Mussel culture; aggregate financial results.
- 4.5 Mussel culture; average financial results per enterprise according to size class.

Annex 1. Dutch quota 1985-1991

1. Algemeen overzicht aanvoersector

1.1 Vlootontwikkeling en investeringen

Het aantal actieve schepen in de zeevisserij en mosselcultuur is in 1990 aanzienlijk gedaald. Hierdoor is ook totale motorvermogen verminderd, vooral als gevolg van een daling van de capaciteit bij de kottervisserij. Bij grote zeevisserij en mosselcultuur was sprake van enige groei.

De investeringsactiviteit in de kottervisserij bleef in geld uitgedrukt op hetzelfde, relatief lage, niveau als in 1989. Het aantal nieuwe schepen en motoren steeg weliswaar, doch de gemiddelde omvang daarvan was minder. In de andere sectoren werd minder geïnvesteerd.

De werkgelegenheid van de drie sectoren te zamen daalde met ± 120 mensjaar, vooral als gevolg van 156 mensjaar minder in de kottervisserij. In de grote zeevisserij steeg de werkgelegenheid en in de mosselcultuur bleef deze gelijk.

De totale besomming van de zee- en kustvisserij steeg in 1990 met rond 30 miljoen gulden tot 949 miljoen. In de kottervisserij en de mosselcultuur was de besomming hoger, in de grote zeevisserij en de oestercultuur lager. Van de kokkelvisserij waren geen gegevens beschikbaar.

1.2 Besomming

De totale besomming van de zee- en kustvisserij (uitgezonderd de kokkelvisserij) is in 1990 verder gestegen. De toegevoegde sectorbesomming van de kottervisserij en de mosselcultuur waren voor die stijging verantwoordelijk. De besomming van de grote zeevisserij was iets lager en die van de oestercultuur aanzienlijk lager. Uit tabel 1.3 blijkt dat de besomming van de kottervisserij al jaren ongeveer driekwart uitmaakt van de genoemde totale besomming, zij het uitgezonderd de kokkelvisserij.

Tabel 1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij en de mosselcultuur (per 31 december)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Aantal vaartuigen							
- kottervisserij	625	610	620	611	603	573	533
- grote zeevisserij	27	22	15	13	13	13	13
- mosselcultuur	79	77	77	79	79	82	82
Totaal	731	709	712	703	695	668	628
Motorvermogen (1000 pk **)							
- kottervisserij	525	534	539	580	599	574	544
- grote zeevisserij	82	75	66	59	68	76	80
- mosselcultuur	26	26	27	29	31	35	37
Totaal	633	635	632	668	698	685	661
Leeftijd schepen							
- 0-10 jaar	256	235	230	249	272	279	268
- 11-20 jaar	189	196	192	176	146	113	104
- meer dan 20 jaar	286	278	290	278	277	276	256
Totaal	731	709	712	703	695	668	628
Aantal opvarenden							
- kottervisserij	2919	2981	2961	3026	2848	2652	2496
- grote zeevisserij	586	499	397	349	382	379	419
- mosselcultuur	238	233	235	241	241	250	251
Totaal	3743	3713	3593	3616	3471	3281	3164

***) 1 pk = 0,736 kW.

Bron: Directie van de Visserijen; Scheepvaart-Inspectie; Product-schap voor Vis en Visproducten; LEI.

Tabel 1.2 *Overzicht van de investeringen in de zee- en kustvisserij a)*

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Kottervisserij							
Miljoen gulden b)	140	87	90	172	128	63	64
Aantallen:							
nieuwe schepen	31	23	19	25	25	13	15
andere schepen c)	3	2	-	-	1	2	3
verlengingen e.d.	7	3	11	18	5	3	2
nieuwe motoren	38	27	23	19	21	9	12
Grote zeevisserij							
Miljoen gulden b)	79	34	59	4	80	95	50
Aantallen:							
nieuwe schepen	3	1	2	-	2	2	1
andere schepen c)	-	-	-	-	-	-	1
verlengingen e.d.	-	1	-	1	-	-	-
Mosselcultuur							
Miljoen gulden b)	5	1	4	12	16	23	14
Aantallen:							
nieuwe schepen	1	-	2	3	5	7	3
andere schepen c)	1	1	-	-	-	3	2
verlengingen e.d.	3	2	1	5	4	1	3
nieuwe motoren	7	2	3	10	4	5	4
Overige sectoren d)							
Miljoen gulden b)	4	3	5	14	23	2	2
Aantallen:							
nieuwe schepen	1	1	3	4	8	-	2
andere schepen c)	1	-	2	1	1	7	4
verlengingen e.d.	1	-	-	3	2	3	1
nieuwe motoren	-	2	-	3	2	3	2
Totale vloot							
Miljoen gulden b)	228	125	158	202	247	183	130
Aantallen							
nieuwe schepen	36	25	26	32	40	22	21
andere schepen c)	5	3	2	1	2	12	10
verlengingen e.d.	11	6	12	27	11	7	6
nieuwe motoren	45	31	26	32	27	17	18

a) Bruto-investeringen, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen. Feildatum: tijdstip van het in de vaart brengen; b) Bruto, zonder aftrek WIR-premie; c) Tweedehands schepen uit het buitenland of uit andere bedrijfstakken; d) Oestercultuur, kokkelvisserij en overige kustvisserij.

**Tabel 1.3 Opbrengst van de Nederlandse zee- en kustvisserij
(x miljoen gulden) a)**

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Kottervisserij	693	794	762	744	649	659	689
Grote zeevisserij	203	215	171	161	143	152	149
Totaal zeevisserij	896	1009	933	905	792	811	838
Mosselcultuur b)	29	49	68	69	77	88	99
Oestercultuur	13	13	17	14	17	17	11
Kokkelvisserij	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Diversen	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	939	1072	1019	989	887	917	949

a) Inclusief aanvoer in buitenlandse havens; b) Exclusief de door het Mosselfonds opgenomen mosselen.

Bron: Directie van de Visserijen, Produktschap voor Vis en Visprodukten, raming LEI.

2. Bedrijfsresultaten kottervisserij

2.1 Vloot

De daling van de omvang van de kottervloot (zie tabel 2.1) heeft zich in 1990 in versneld tempo voortgezet. Het aantal kleine schepen (beneden 400 pk) nam met 6 af. Het aantal midden-slagkotters (401-1100 pk) verminderde met 22 en het aantal kotters boven 1100 pk met 12. Per saldo daalde het totale aantal kotters met 40 en het totale motorvermogen met 30.000 pk.

2.2 Resultaten van de kottersector

De visserij-inzet van de totale kottervloot is in 1990 verder gedaald. Zowel het aantal schepen als het totale motorvermogen en het olieconsumptie waren in 1990 lager (zie tabel 2.2). Deze daling kan verklaard worden uit onder meer de voortgaande sanering en verkoop c.q. verhuur van kotters naar het buitenland. Bovendien bleek door een aantal kleinere vaartuigen de visserij niet meer beroepsmatig uitgeoefend te worden.

Zoals uit tabel 2.6 blijkt is ook het aantal pk-dagen verder verminderd. In de laatste jaren blijkt het aantal pk-dagen overigens bij de ontwikkeling van de pk's achter te lopen. Dit hangt uiteraard samen met een geleidelijke daling van het gemiddeld aantal zeedagen. In de laatste jaren ontwikkelde het gemiddelde aantal dagen dat een pk op zee was zich als volgt:

180	in 1983
175	in 1984
170	in 1985
159	in 1986
153	in 1987
155	in 1988
149	in 1989
148	in 1990

Te zamen met de vloot is ook het aantal opvarenden gedaald. De totale besomming is daarentegen toegenomen (zie tabel 2.3). Een rol daarbij hebben klaarblijkelijk gespeeld de verruimde tongquota (die waarschijnlijk slechts gedeeltelijk door een prijsdaling zijn gecompenseerd) en hogere prijzen van onder meer schol en kabeljauw.

Mede samenhangend met de geringere inzet van de vloot waren de totale technische kosten - totale kosten zonder loonbestanddelen - lager dan in 1989. De hogere besomming en de lagere technische kosten leverden een aanzienlijke stijging op van de totale arbeidsopbrengst. Daarvan kwam een gedeelte ten gunste van deel en sociale lasten, terwijl het netto-resultaat vanuit een dieptepunt in 1989 naar de nullijn verbeterde.

2.3 Resultaten per pk-groep

De gemiddelde besomming per vaartuig bleek in het algemeen hoger te zijn dan in 1989 (zie tabel 2.4). De grootste verbetering deed zich voor bij de grotere boomkorkotters. De kleinere kotters daarentegen zagen hun besomming gemiddeld afnemen. Met name in de Zuid speelde daarbij een verslechtering van de garnalenvisserij een rol.

De netto-resultaten ontwikkelden zich parallel aan de besommingen. Met name bij de (boomkor)kotters van 1101 tot 2000 pk waren de netto-resultaten gunstig.

Tabel 2.1 Aantal vaartuigen in de kottervisserij naar regio, leeftijd en motorvermogen (per 31 december)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Regio							
- Noord	480	461	463	456	445	428	395
- Zuid	145	149	157	155	158	145	138
Totaal	625	610	620	611	603	573	533
Leeftijd							
0 - 10 jaar	219	202	198	218	235	237	226
11 - 20 jaar	179	187	187	171	143	108	91
meer dan 20 jaar	227	221	235	222	225	228	216
Totaal	625	610	620	611	603	573	533
Motorvermogen (pk)							
1 - 100	13	8	8	8	8	10	5
101 - 150	43	33	33	26	28	31	24
151 - 200	60	56	60	56	56	53	55
201 - 260	47	44	51	48	53	55	52
261 - 300	97	113	124	127	122	107	114
301 - 400	4	4	3	3	2	4	4
401 - 600	45	45	42	40	32	34	26
601 - 800	53	45	43	37	33	28	21
801 - 1100	47	40	38	34	30	19	12
1101 - 1300	66	63	54	50	42	37	30
1301 - 1500	51	51	52	52	48	42	37
1501 - 2000	59	63	62	64	64	71	73
2001 -	40	45	50	66	85	82	80
Totaal	625	610	620	611	603	573	533
Gem. motorverm. (pk)	840	875	870	950	992	1001	1020

Bron: Directie van de Visserijen; Scheepvaart-Inspectie; LEI.

Het aandeel van de diverse pk-groepen in vloot, inzet en resultaten loopt sterk uiteen (zie tabel 2.5). De groep schepen t/m 300 pk besloeg 46 procent van de kotters en 29 procent van het aantal opvarenden. De inzet in pk-dagen van deze groep maakte echter slechts 9 procent uit van de totale inzet en het aandeel in besomming en resultaten was ook slechts 15-18 procent.

De groep grote kotters, te rekenen vanaf 1100 pk, besloeg 41 procent van de schepen en 59 procent van het aantal opvarenden, maar 82 procent van de inzet in pk-dagen. Besomming en resultaten maakten voor deze groep 71-76 procent van het totaal uit.

Tabel 2.2 Kottervisserij - enkele kengetallen (jaargemiddelde)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Aantal schepen	610	617	615	615	607	588	553
Motorverm. (1000 pk)	511	530	536	560	588	586	557
Aantal opvarenden	2919	2981	2961	3026	2848	2652	2496
Olieverbruik (mln l)	324	325	323	327	348	338	318

Tabel 2.3 Kottervisserij - bedrijfseconomische resultaten (x miljoen gulden)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Besomming a)	693	794	762	744	649	655	689
Af: techn. kosten b)	537	570	480	498	468	488	477
Arbeidsopbrengst	156	224	282	246	181	166	212
waarvan:							
- deel/soc.lasten	190	223	254	248	218	209	219
- netto-resultaat	-34	1	28	-2	-37	-43	-7
In gulden van 1990:							
Besomming a)	736	825	790	775	671	675	689
Af: techn. kosten b)	570	592	498	519	484	505	477
Arbeidsopbrengst	166	233	292	256	187	170	212
waarvan:							
- deel/soc.lasten	202	232	263	258	225	214	219
- netto-resultaat	-36	1	29	-2	-38	-44	-7

a) Inclusief overige opbrengsten; b) Alle kosten, exclusief deel, sociale lasten, proviand, graailoon/vakantiegeld.

De middengroep, kotters tussen 300 en 1100 pk, maakte nog slechts 13% van het aantal schepen en het aantal opvarenden uit. De totale inzet van deze groep was maar 9% van het totaal en in besomming en resultaat 9-11%.

Uit deze cijfers blijkt bij de grotere kotters voor hetzelfde eindresultaat aanzienlijk meer inzet en kosten te zijn gemoeid dan bij de kleinere. In een aantal recente jaren leidde dat niet tot een toeneming van de arbeidsopbrengst per opvarende op de grote schepen. In 1990 was tot ongeveer 2000 pk echter wel sprake van een dergelijke toeneming, samenhangend met de goede resultaten van de boomkorvisserij.

2.4 De rol van de takken van visserij

De totale inzet van de kottervisserij, gemeten in pk-dagen, is in 1990 verder gedaald (zie tabel 2.6). Dit was voornamelijk het gevolg van de verminderde inspanning in de visserij op rondvis. De groep kleinste kotters - t/m 200 pk - had ongeveer dezelfde inspanning als in 1989. Voor de kotters van 201-300 pk daalde de totale inspanning, met name die in de rondvissector. De vloot van 301-600 pk bleef qua omvang en samenstelling van de inspanning ongeveer constant. Voor de grotere middenslagkotters - 601-1100 pk - daalde de inspanning aanzienlijk, grotendeels in de rondvissector maar ook in de boomkorvisserij. Ook de kotters van 1101-1500 pk hadden minder pk-dagen, grotendeels in de boomkorvisserij. Alleen de schepen boven 1500 pk vertoonden een grotere inzet, eveneens praktisch geheel in de boomkorvisserij.

De besommingen per tak van visserij (zie tabel 2.7) liepen in grote lijnen parallel aan de ontwikkeling van de inzet. Een uitzondering vormde de boomkorvisserij, waarin de besomming zich gunstiger ontwikkelde dan de inzet. De totale besomming is gestegen als gevolg van een aanzienlijke toename van de boomkorbesomming. Daartegenover daalden de besommingen in de rondvissector en de garnalensector.

Als gevolg van deze ontwikkelingen was de arbeidsopbrengst per opvarende (zie tabel 2.8) gemiddeld over de gehele vloot hoger dan in 1989. Deze stijging kwam voor rekening van de boomkorvisserij. In dit licht is het logisch dat de gunstigste ontwikkeling van de arbeidsopbrengst per opvarende werd gerealiseerd op de grote, op de boomkorvisserij gespecialiseerde, kotters.

2.5 Ontwikkelingen op lange termijn

In tabel 2.9 is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de inkomenspositie in de kottervisserij in de laatste dertig jaar. De gegeven cijfers zijn uitgedrukt in reële waarden (gulden van 1990), zodat dus de inflatie is uitgeschakeld.

Tabel 2.4 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig in de kottervisserij
(x duizend gulden)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
A. Noord							
- 101-150 pk							
. bruto-besomming	196	226	249	260	219	227	237
. netto-resultaat	-6	5	24	19	2	-16	-8
. loonkosten volw.opvarende	48	52	66	54	49	52	53
- 151-200 pk							
. bruto-besomming	279	311	281	359	296	284	298
. netto-resultaat	8	4	-10	32	25	18	9
. loonkosten volw.opvarende	48	52	66	54	49	53	60
- 201-260 pk							
. bruto-besomming	376	335	291	347	318	350	316
. netto-resultaat	-8	-11	-24	-2	-13	-6	-27
. loonkosten volw.opvarende	54	58	58	64	60	63	54
- 261-300 pk							
. bruto-besomming	689	830	785	727	688	741	623
. netto-resultaat	-33	6	-51	-37	2	40	-9
. loonkosten volw.opvarende	67	76	78	72	73	84	71
- 401-600 pk							
. bruto-besomming	839	886	796	771	695	774	806
. netto-resultaat	-61	-21	-41	-30	-20	13	23
. loonkosten volw.opvarende	70	70	71	68	62	73	75
- 601-800 pk							
. bruto-besomming	1019	1056	1014	933	890	902	995
. netto-resultaat	-57	2	10	16	-23	-66	-37
. loonkosten volw.opvarende	68	76	80	67	64	68	76
- 801-1100 pk							
. bruto-besomming	1394	1585	1301	1183	1045	-	-
. netto-resultaat	-45	50	-11	-30	65	-	-
. loonkosten volw.opvarende	71	84	61	81	71	-	-
- 1101-1300 pk							
. bruto-besomming	1821	1968	2031	1908	1504	1648	1928
. netto-resultaat	-55	19	80	-25	-17	20	171
. loonkosten volw.opvarende	78	85	107	90	86	88	102
- 1301-1500 pk							
. bruto-besomming	2225	2426	2237	1853	1708	1775	2064
. netto-resultaat	-46	52	174	-32	-13	35	243
. loonkosten volw.opvarende	84	96	113	94	89	90	105
- 1501-2000 pk							
. bruto-besomming	2640	2909	2707	2305	2058	2064	2425
. netto-resultaat	-176	-32	123	-22	-20	-96	102
. loonkosten volw.opvarende	95	110	123	107	99	96	108
- 2001- pk							
. bruto-besomming	2905	3335	3176	2758	2421	2479	2933
. netto-resultaat	-308	-249	-46	-140	-358	-460	-196
. loonkosten volw.opvarende	97	119	140	121	110	109	134

Tabel 2.4 (Vervolg)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
B. Zuid							
- 201-260 pk							
. bruto-besomming	371	286	256	234	212	297	182
. netto-resultaat	18	-9	-19	-24	-23	26	-61
. loonkosten volw.opvarende	60	48	42	45	43	48	35
- 261-300 pk							
. bruto-besomming	692	753	809	783	642	820	743
. netto-resultaat	-42	-58	-32	-52	-81	3	-35
. loonkosten volw.opvarende	66	65	78	75	65	80	72
- 1101-1300 pk							
. bruto-besomming	1757	2171	1920	1827	1464	1502	1551
. netto-resultaat	-70	149	213	179	103	31	74
. loonkosten volw.opvarende	74	100	113	108	81	75	77
- 1301-1500 pk							
. bruto-besomming	2035	2543	2348	2253	1839	1917	1989
. netto-resultaat	-202	64	202	139	-58	-63	-13
. loonkosten volw.opvarende	80	118	128	122	109	109	107
- 1501-2000 pk							
. bruto-besomming	2886	3414	3499	3002	-	-	-
. netto-resultaat	-98	237	607	232	-	-	-
. loonkosten volw.opvarende	104	125	145	116	-	-	-
- 2001- pk							
. bruto-besomming	3619	3944	4254	3615	2469	2291	2665
. netto-resultaat	-268	37	397	56	-486	-392	-182
. loonkosten volw.opvarende	114	132	156	136	99	97	115

Tabel 2.5 Procentuele verdeling van enkele kengetallen in 1990 naar pk-groepen (voorlopige cijfers)

Pk-groep	Vaar- tui- gen	Man- jaren	Pk	Pk- da- gen	Besom- ming	Tech. kos- ten	Ar- beids- opbr.
Waarvan:							
1- 100	1,4	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
101- 150	5,0	2,2	0,7	0,6	0,8	0,7	1,1
151- 200	9,8	4,6	1,7	1,4	2,0	1,5	3,1
201- 260	9,7	5,2	2,3	1,8	2,2	2,0	2,5
261- 300	20,0	16,0	5,9	5,1	10,3	9,9	11,4
301- 400	0,7	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
401- 600	5,4	5,1	2,8	2,7	3,3	2,9	4,2
601- 800	4,4	4,4	3,2	3,3	3,3	3,3	3,4
801-1100	2,8	3,2	2,6	3,1	2,4	1,9	3,4
1101-1300	6,1	8,1	7,4	7,5	8,4	7,5	10,5
1301-1500	7,1	9,4	10,3	10,3	11,1	10,0	13,5
1501-2000	13,0	18,8	24,1	24,2	24,1	24,5	23,0
2001-	14,6	22,0	38,8	39,5	31,6	35,2	23,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100
Samengevat:							
1 - 300	46	29	11	9	15	14	18
301 - 1100	13	13	9	9	9	8	11
1101 - 1500	13	18	18	18	20	18	24
1501 -	28	41	63	64	56	60	47

Tabel 2.6 Inzet van de kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij
(x 100.000 pk-dagen)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
1-200 pk							
- boomkor	1	2	1	1	1	0	1
- bordentrawl	0	.	0	0	0	0	.
- rondvisspan	1	0	.	.	.	.	.
- garnalen	15	17	17	17	17	19	16
- diversen	1	0	.	.	.	0	0
- totaal	18	19	18	18	18	19	17
201-300 pk							
- boomkor	18	19	24	25	21	19	19
- bordentrawl	2	4	5	6	6	5	3
- rondvisspan	8	13	10	13	11	7	4
- haringspan	0	0	.	.	.	.	.
- garnalen	20	15	18	18	24	30	30
- diversen	1	4	2	1	2	2	2
- totaal	49	56	59	63	64	63	58
301-600 pk							
- boomkor	6	1	7	5	5	5	6
- bordentrawl	13	7	9	8	7	7	5
- rondvisspan	23	25	17	15	12	12	11
- haringspan	2	1	1	1	1	1	-
- diversen	1	3	2	2	2	1	2
- totaal	45	38	36	31	27	25	24
601-1100 pk							
- boomkor	81	56	43	44	35	33	21
- bordentrawl	19	17	22	9	15	11	7
- rondvisspan	39	44	24	25	32	27	20
- haringspan	20	16	14	10	1	.	1
- diversen	.	.	1	0	.	.	0
- totaal	159	133	104	88	83	72	49
1101-1500 pk							
- boomkor	261	242	216	185	192	154	139
- bordentrawl	12	7	4	9	.	5	.
- rondvisspan	6	10	5	4	4	.	1
- haringspan	5	7	15	31	10	11	6
- totaal	284	266	240	229	205	169	146
1501- pk							
- boomkor	341	383	391	424	508	514	525
- haringspan	.	5	3	6	5	8	8
- diversen	1	.	.	.	.	.	.
- totaal	342	388	394	430	512	522	533
Alle schepen							
- boomkor	708	703	681	684	762	725	710
- bordentrawl	46	36	41	32	28	28	15
- rondvisspan	77	93	56	56	59	47	35
- haringspan	27	29	34	48	16	19	15
- garnalen	35	32	34	35	41	49	40
- diversen	4	7	5	3	4	4	4
- totaal	897	899	851	858	910	871	825

. In desbetreffende groep niet waargenomen; 0 Minder dan 50.000 pk-dagen.

Tabel 2.7 *Besomming van de kottervisserij naar pk-groep en tak van visserij*
(x miljoen gulden)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
1-200 pk							
- boomkor	2	2	1	1	1	1	1
- bordentrawl	0	.	1	0	0	0	.
- rondvisspan	0	1	.	.	.	.	.
- garnalen	16	21	20	25	20	21	20
- diversen	0	0	.	.	.	0	0
- totaal	20	24	21	26	21	22	21
201-300 pk							
- boomkor	25	34	41	44	37	37	39
- bordentrawl	4	7	11	12	9	7	4
- rondvisspan	15	25	21	28	18	11	5
- haringspan	0	0	.	.	.	.	.
- garnalen	20	17	20	18	24	42	34
- diversen	3	7	4	3	5	4	4
- totaal	68	89	97	105	93	102	85
301-600 pk							
- boomkor	6	1	7	5	5	5	8
- bordentrawl	10	6	7	6	6	5	4
- rondvisspan	25	29	17	18	13	12	10
- haringspan	2	2	1	1	1	1	.
- diversen	1	2	1	2	2	2	3
- totaal	44	39	34	33	26	25	25
601-1100 pk							
- boomkor	66	52	40	39	35	29	22
- bordentrawl	11	11	16	7	15	7	4
- rondvisspan	27	36	17	22	32	15	11
- haringspan	13	13	12	7	1	.	2
- diversen	.	.	1	0	.	.	0
- totaal	117	111	86	75	83	50	39
1101-1500 pk							
- boomkor	198	213	193	159	138	127	127
- bordentrawl	6	4	2	4	.	2	.
- rondvisspan	3	6	2	2	2	.	0
- haringspan	4	8	13	25	8	9	7
- totaal	211	231	210	189	148	138	134
1501- pk							
- boomkor	233	298	311	313	297	318	379
- haringspan	.	2	2	3	3	4	5
- diversen	0	.	.	.	.	.	.
- totaal	233	301	313	316	300	322	384
Alle schepen							
- boomkor	530	599	593	561	505	516	577
- bordentrawl	31	27	37	30	25	21	12
- rondvisspan	70	97	57	69	55	38	26
- haringspan	19	25	28	36	13	14	14
- garnalen	37	38	40	43	44	63	53
- diversen	5	8	6	5	7	6	7
- totaal	693	794	762	744	649	659	689

. In desbetreffende groep niet waargenomen; 0 Minder dan 500.000 gulden.

Tabel 2.8 Gemiddelde arbeidsopbrengst *) per manjaar in de kottervisserij naar tak van visserij (x duizend gulden)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
1-200 pk							
- boomkor	56	72	x	x	x	x	x
- bordentrawl	x	x	x	x	x	x	x
- rondvisspan	x	x	x	x	x	x	x
- garnalen	42	45	49	64	53	51	47
- totaal	43	47	49	64	53	51	47
201-300 pk							
- boomkor	46	58	45	48	59	84	77
- bordentrawl	79	29	75	64	46	36	7
- rondvisspan	68	67	76	81	67	63	50
- haringspan	x	x	x	x	x	x	x
- garnalen	34	36	44	39	33	80	39
- totaal	49	55	54	56	53	76	56
301-600 pk							
- boomkor	37	x	51	39	36	72	110
- bordentrawl	23	29	35	31	45	25	24
- rondvisspan	73	75	71	87	81	73	56
- haringspan	x	x	x	x	x	x	x
- totaal	50	59	55	60	57	61	67
601-1100 pk							
- boomkor	55	74	89	75	61	90	102
- bordentrawl	29	41	68	65	54	33	26
- rondvisspan	52	77	54	65	69	53	48
- haringspan	48	69	56	40	x	x	x
- totaal	50	71	71	67	63	67	76
1101-1500 pk							
- boomkor	61	89	128	114	83	93	118
- bordentrawl	14	20	x	x	x	x	x
- rondvisspan	x	43	x	x	x	x	x
- haringspan	06	175	76	36	83	68	123
- totaal	58	87	119	90	82	88	117
1501- pk							
- boomkor	59	95	140	108	60	46	97
- haringspan	x	x	x	69	86	50	81
- totaal	59	94	140	108	61	46	97
Alle schepen							
- boomkor	58	86	117	97	66	65	100
- bordentrawl	29	32	57	34	49	25	20
- rondvisspan	60	72	65	77	69	62	50
- haringspan	52	82	67	39	78	62	123
- garnalen	38	41	47	53	43	67	42
- diversen	62	121	56	58	79	102	107
- totaal	54	75	95	81	63	63	85

*) Arb. opbr. = netto-resultaat + deel (incl. proviand) + sociale voorzieningen + graaيلoon/vakantiegeld; x geeft aan dat de tak van visserij van weinig betekenis is.

De ontwikkeling van de gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende van 1960 tot 1990 kan worden toegeschreven aan een aantal invloeden, zoals:

- veranderingen in het vangstniveau per pk: deze veranderingen kunnen hun oorzaak hebben in veranderingen in de visstand en in veranderingen in de efficiency van de vloot;
- veranderingen in het kostenniveau per pk;
- het motorvermogen per opvarende: veranderingen in het aantal pk's per opvarende als gevolg van de introductie van steeds grotere kotters;
- de inzet: veranderingen in het aantal zeedagen van de vloot, dat in de laatste jaren geringer is geworden;
- veranderingen in de reële prijzen van vis en van motorbrandstof (olie) als belangrijkste kostenfactor; omdat in reële prijzen wordt gerekend betreffen deze veranderingen prijsmutaties buiten die als gevolg van inflatie.

Het *vangstniveau* is te meten door de vangsten per vissoort in alle jaren tegen dezelfde (reële) prijzen om te rekenen. De ontwikkeling van de op die wijze berekende gestandaardiseerde besomming geeft dan de mutaties weer van omvang en samenstelling van de vangsten. Het verschil met de gerealiseerde (reële) besomming kan worden gezien als het effect van ontwikkelingen in de visprijzen.

Het gestandaardiseerde *kostenniveau* is te meten door de (reële) technische kosten - kosten zonder loonbestanddelen - te berekenen bij een in alle jaren constante olieprijs. Het verschil met de gerealiseerde (reële) kosten is dan het effect van de prijsontwikkeling van olie.

Zowel het vangstniveau als het kostenniveau (met name de variabele kosten) kunnen daarbij worden gecorrigeerd voor de *inzet van de vloot*. In de laatste jaren is duidelijk sprake van een teruglopende inzet als gevolg van vangstbeperkingen en zeedagenregelingen. Op grond van de ontwikkeling van het gemiddelde aantal zeedagen per pk kan de invloed van de beperking van de inzet worden gemeten.

De gestandaardiseerde besomming per pk daalde van 1960 tot 1987 sterk. De daling van de gestandaardiseerde kosten per pk was aanzienlijk kleiner, zodat de arbeidsopbrengst per pk sterk negatief werd beïnvloed. Tussen 1975 en 1985 steeg de gestandaardiseerde besomming per pk en daalden de gestandaardiseerde kosten per pk, met uiteraard een positieve invloed op arbeidsopbrengst per pk. Van 1985 tot 1990 tenslotte daalde per pk de gestandaardiseerde besomming en stegen de gestandaardiseerde kosten met als resultaat een teruglopende arbeidsopbrengst. Per saldo is echter - zonder de invloed van inzet en prijzen - de bijdrage aan de gemiddelde arbeidsopbrengst per pk van 1960 tot 1990 gedaald van 1100 naar 200 gulden.

Omdat het aantal pk's per opvarende is gestegen, heeft de per saldo sterk gedaalde produktiviteit per pk veel minder sterk doorgewerkt in de arbeidsopbrengst per opvarende.

De beperking van de inzet van de schepen heeft daarnaast een negatieve invloed gehad. De gunstige ontwikkeling van de reële visprijzen heeft tenslotte positief uitgewerkt, waaraan een per saldo gunstige ontwikkeling van de reële olieprijs nog wat bijdroeg.

Per saldo zijn de invloeden op de reële arbeidsopbrengst per opvarende tussen 1960 en 1990 als volgt samen te vatten:

Reële arbeidsopbrengst per opvarende in 1960		f 39.000,-
Gestandaardiseerde besomming	+ f	173.000,-
Gestandaardiseerde kosten	+ f	167.000,-

Produktiviteit	+ f	6.000,-
Inzet	- f	22.000,-
Reële visprijzen	+ f	57.000,-
Reële olieprijs	+ f	5.000,-

Mutatie totaal		+ f 46.000,-

Reële arbeidsopbrengst per opvarende in 1990		f 85.000,-

Met name de prijsontwikkeling van vis heeft dus de ruimte geschapen voor een reële stijging van de gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende. Deze ruimte was tot op heden zo groot dat het negatieve saldo van produktiviteit en inzetbeperkingen kon worden opgevangen en zelfs kon worden overtroffen.

Vastgesteld kan worden dat de ontwikkeling van de inkomens gecompliceerd is; technische factoren als de produktiviteit en het niveau van de inzet zijn uiteraard van grote invloed, maar daarnaast spelen ontwikkelingen in de reële prijsniveaus een misschien nog grotere rol.

Tabel 2.9 Kottervisserij - produktiviteit, inzet, prijzen en inkomen (reële waarden in guldens van 1990)

	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Sectortotalen							
Motorvermogen (1000 pk)	80	158	228	364	361	530	557
Aantal opvarenden	2317	3156	2732	2541	2359	2981	2496
In mln. gld.:							
Besomming	197	347	461	524	561	825	689
Waarvan:							
Bij gelijke inzet/prijzen	197	350	402	443	466	691	643
Invloed inzet	0	0	0	0	0	-21	-98
Invloed visprijzen	0	-3	59	81	95	155	144
Technische kosten	108	191	250	381	390	592	477
Waarvan:							
Bij gelijke inzet/prijzen	108	202	268	393	322	486	532
Invloed inzet	0	0	0	0	0	-8	-43
Invloed olieprijs	0	-11	-18	-12	68	114	-12
Arbeidsopbrengst	89	156	211	143	171	233	212
Gemiddeld per pk (gld.)							
Besomming gelijke inzet/prijzen	2466	2213	1762	1216	1292	1303	1155
Kosten gelijke inzet/pr.	1349	1277	1174	1079	891	917	956
Arbeidsopbrengst gelijke inzet/prijzen	1117	936	588	137	401	386	199
Gemiddeld per opvarende							
Motorvermogen (pk)	35	50	83	143	153	178	223
In 1000 gld.:							
Besomming	85	110	169	206	238	277	276
Technische kosten	46	61	92	150	166	199	191
Arbeidsopbrengst	39	49	77	56	72	78	85
Waarvan:							
Besomming gelijke inzet/prijzen	85	111	147	174	198	232	258
Kosten gelijke inzet/pr.	46	64	98	154	137	163	213
Arbeidsopbrengst gelijke inzet/prijzen	39	47	49	20	61	69	45
Invloed inzet in zeedagen	0	0	0	0	0	-4	-22
Invloed visprijzen	0	-1	21	31	40	52	57
Invloed olieprijs	0	3	7	5	-29	-39	5

Tabel 2.10 Kengetallen per mensjaar in de kottervisserij over 1970-1990 (x duizend gulden van 1990)

Jaar	Mens jaren	Pk	Besom- ming	Afschr. rente	Over. kosten	Arb. opbr.	Waarvan:	
							deel/ soc.last.	netto- result.
1970	2732	83	169	34	57	77	70	7
1971	2597	90	189	36	66	86	75	12
1972	2635	95	197	34	66	98	79	19
1973	2706	106	218	41	81	96	85	11
1974	2747	124	197	56	94	48	68	-20
1975	2541	143	206	54	96	56	70	-14
1976	2294	149	220	53	108	60	70	-10
1977	2101	155	229	47	105	77	77	0
1978	2130	153	240	38	97	104	84	20
1979	2243	152	256	41	113	101	85	16
1980	2359	157	238	38	127	72	73	-1
1981	2499	168	250	42	136	72	75	0
1982	2562	176	251	49	151	51	69	-18
1983	2747	173	254	51	145	58	66	-8
1984	2919	176	252	49	147	57	69	-12
1985	2981	177	277	49	150	78	78	0
1986	2961	181	267	58	110	99	89	10
1987	3026	185	256	62	110	85	83	-1
1988	2848	206	236	62	109	65	77	-13
1989	2496	223	276	69	122	85	88	-3

Tabel 2.11 Procentueel aandeel per pk-groep in vloot en uitkomsten

Pk-groep		78/81	82/85	86	87	88	89	90
1- 200	Schepen	20	17	16	16	15	16	16
	Pk	4	3	3	3	3	2	2
	Pk-dagen	3	2	2	2	2	2	2
	Man	10	7	7	6	7	7	7
	Besomming	4	3	3	3	3	3	3
	Arbeidsopbrengst	5	5	3	5	6	6	4
201- 300	Schepen	15	21	27	28	29	29	30
	Pk	6	7	9	9	8	8	8
	Pk-dagen	5	5	7	7	7	7	7
	Man	10	15	20	21	21	20	21
	Besomming	6	10	13	14	14	15	13
	Arbeidsopbrengst	7	13	11	14	17	25	14
301-1100	Schepen	41	29	21	19	17	15	13
	Pk	42	25	18	16	13	11	9
	Pk-dagen	40	24	16	14	12	11	9
	Man	47	32	23	20	18	16	13
	Besomming	44	25	16	15	13	11	9
	Arbeidsopbrengst	49	30	16	16	17	16	11
1101-1500	Schepen	19	20	18	17	16	14	13
	Pk	37	33	27	25	22	19	18
	Pk-dagen	40	34	28	27	23	19	17
	Man	27	27	24	24	21	18	17
	Besomming	36	32	28	25	23	21	20
	Arbeidsopbrengst	33	30	30	26	27	26	24
1501-	Schepen	4	13	18	20	23	26	28
	Pk	12	33	44	48	54	59	63
	Pk-dagen	12	34	46	50	56	60	64
	Man	6	20	27	29	34	38	41
	Besomming	9	30	41	42	46	49	56
	Arbeidsopbrengst	7	22	40	38	33	28	47

Tabel 2.12 Procentueel aandeel per pk-groep in vloot en uitkomsten (exclusief garnalenvisserij)

Pk-groep		78/81	82/85	86	87	88	89	90
1- 200	Schepen	4	3	1	1	1	1	1
	Pk	1	0	0	0	0	0	0
	Pk-dagen	0	0	0	0	0	0	0
	Man	2	1	0	0	0	0	1
	Besomming	1	0	0	0	0	0	0
	Arbeidsopbrengst	1	1	0	0	0	0	0
201- 300	Schepen	12	17	25	26	24	21	21
	Pk	4	5	6	7	6	5	4
	Pk-dagen	3	3	5	5	5	4	4
	Man	8	11	16	18	16	14	12
	Besomming	5	7	11	12	11	10	8
	Arbeidsopbrengst	5	10	9	13	15	17	11
301-1100	Schepen	53	37	27	25	23	22	19
	Pk	44	26	19	16	14	12	9
	Pk-dagen	42	25	17	14	13	12	10
	Man	53	36	26	23	21	19	16
	Besomming	46	26	17	15	14	13	10
	Arbeidsopbrengst	52	33	17	17	19	19	12
1101-1500	Schepen	25	26	23	22	21	20	19
	Pk	39	34	29	26	23	21	19
	Pk-dagen	42	35	29	28	24	21	18
	Man	31	31	27	27	24	22	21
	Besomming	38	34	29	27	25	23	21
	Arbeidsopbrengst	35	32	31	28	29	31	26
1501-	Schepen	6	17	23	25	31	36	40
	Pk	13	34	46	51	57	63	67
	Pk-dagen	13	36	48	52	59	63	68
	Man	7	22	30	33	39	45	50
	Besomming	10	32	43	45	50	54	60
	Arbeidsopbrengst	7	24	42	41	36	33	51

3. Financiële positie kottervisserij

3.1 Aantal bedrijven

Het aantal bedrijven is geringer dan het aantal kotters omdat een niet onbelangrijk aantal bedrijven meer schepen exploiteert. Het belang van deze "meerschips-bedrijven" komt duidelijk naar voren wanneer het motorvermogen als maatstaf wordt genomen. Meer dan de helft (55%) van het totale motorvermogen van de kottervloot is in exploitatie bij deze groep bedrijven, die in 1990 slechts vijftien procent van het totaal aantal bedrijven uitmaakte.

Het totaal aantal bedrijven is in 1990 verminderd. Deze daling deed zicht voor in alle onderscheiden groepen (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Het aantal bedrijven in de kottervisserij

	1986	1987	1988	1989	1990
Aantal bedrijven per ultimo *)	534	515	500	476	467
Waarvan:					
- met meer schepen	66	68	67	66	70
- met 1 schip t/m 300 pk	266	251	248	239	251
- met 1 schip 301 t/m 1100 pk	88	87	75	69	51
- met 1 schip boven 1100 pk	110	105	106	98	91

*) Er zijn per ultimo veelal enkele bedrijven zonder schip (in aanbouw e.d.); daarom is het totaal van de uitsplitsing niet gelijk aan het totaal aantal bedrijven.

3.2 Financiering

Het totaal van de investeringen in nieuwe schepen en motoren lag in 1990 op hetzelfde lage niveau als in 1989 (tabel 3.2). Er kwamen in 1990 vijftien nieuwe schepen in de vaart.

Van deze vijftien schepen was er slechts één schip met een motor van meer dan 2000 pk, vijf schepen werden uitgerust met een motor van precies 2000 pk, terwijl negen schepen een motor van 300 pk of minder hadden.

Door de sterke daling van de investeringen daalde ook het totaal vreemd vermogen op lange termijn. De hoogte van dit vreemd vermogen is ook nog beïnvloed door het aankopen van vangstrechten, waarmee in de afgelopen jaren naar schatting jaarlijks rond 50 miljoen gulden was gemoeid.

Voor de kottervisserij als geheel kwam het eigen vermogen aan het eind van 1990 uit op ruim 50% van het totaal vermogen. In de afgelopen jaren is dit percentage (de solvabiliteit) enigszins gestegen.

Tabel 3.2 *Overzicht van investeringen en vreemd vermogen in de kottervisserij*

	1986	1987	1988	1989	1990 *)
Investering in mln. gld.**)	90	172	128	63	64
Totaal vreemd vermogen op lange termijn per ult. in mln. gld.	441	538	525	518	497
Gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf in duizend gulden	827	1045	1050	1089	1064

*) Voorlopige cijfers; **) Bruto-investeringen, zonder aftrek van WIR-premie, exclusief elektronische apparatuur en dekwerktuigen; peildatum: jaar van in de vaart brengen.

3.3 Liquiditeitsontwikkeling per pk-groep

De ontwikkeling van de liquiditeit (het vermogen om aan de verplichtingen te voldoen) was verschillend bij de vier grootte-categorieën.

Bij de kleinere bedrijven daalde de bruto-kasstroom in 1990 met 23% waardoor ook de netto-kasstroom lager uitkwam ondanks lagere aflossingsverplichtingen. De uitstekende resultaten in de garnalenvisserij in 1989 konden niet worden voortgezet. Deze gunstige uitkomsten in 1989 hadden tot gevolg dat in belangrijke mate werd afgelost op het vreemd vermogen.

Voor de bedrijven met een schip in de klasse 301-1100 pk verbeterde de liquiditeitspositie in 1990. De bruto-kasstroom nam toe met bijna 17% en mede door de gedaalde aflossingen was de netto-kasstroom in 1990 minder negatief dan in 1989. Dit is mede veroorzaakt door het opheffen van bedrijven (onder andere door aanmelding voor sanering) in deze categorie, waarbij de liquiditeitstekorten hoog waren opgelopen.

Bij de bedrijven met één schip groter dan 1100 pk namen de aflossingen in 1990 sterk toe, als gevolg van investeringen in schepen en quota. Hoewel de bruto-kasstroom beduidend toenam in 1990 verslechterde de netto-kasstroom gemiddeld gezien bij deze grotere "éénschips-bedrijven". Ook bij de bedrijven met meer dan één schip namen de aflossingen toe in 1990, vooral als gevolg van het aankopen van contingenten. Dit werd echter ruimschoots gecompenseerd door de ruimere bruto-kasstroom zodat de gemiddelde netto-kasstroom van deze bedrijven toch toenam.

Tabel 3.3 Gemiddeld vreemd vermogen en netto-kasstroom per bedrijf in 1990 (x duizend gulden) *

	Bedrijven met één schip			Bedrijven met meer schepen
	t/m 300 pk	301-1100 pk	>1100 pk	
Vreemd vermogen op lange termijn per 1-1-1990	185	343	1487	455
Bruto-kasstroom in 1990	75	154	570	1293
- aflossing **)	35	136	422	630
- rente **)	13	26	119	351
Netto-kasstroom in 1990	27	-8	29	312

*) Voorlopige cijfers; **) Ramingen op basis van een looptijd van het vreemd vermogen van tien jaar (nieuw schip) of acht jaar (tweedehands gekocht schip). Rentepercentage (gemiddelde rente voor scheepshypotheken) 8,7%.

3.4 Netto-kasstroom van de sector als geheel

In tabel 3.4 is toegerekend naar de netto-kasstroom van de sector als geheel. Daarvoor is de bruto-kasstroom verminderd met (normatieve) aflossingen en betaalde rente. Hoewel er in bedrijfseconomisch opzicht sprake was van een verliesgevende exploitatie was er op kasbasis toch nog een positief saldo voor de sector als geheel. Dat kwam vooral doordat de aflossingen op de kredieten lager waren dan de berekende afschrijvingen (verschil 9 miljoen gulden). Voorts was ook de betaalde rente lager dan de berekende rente over het totale vermogen (verschil 22 miljoen gulden).

Tabel 3.4 Netto-resultaat, bruto- en netto-kasstroom voor de kottervisserij als geheel (x miljoen gulden)

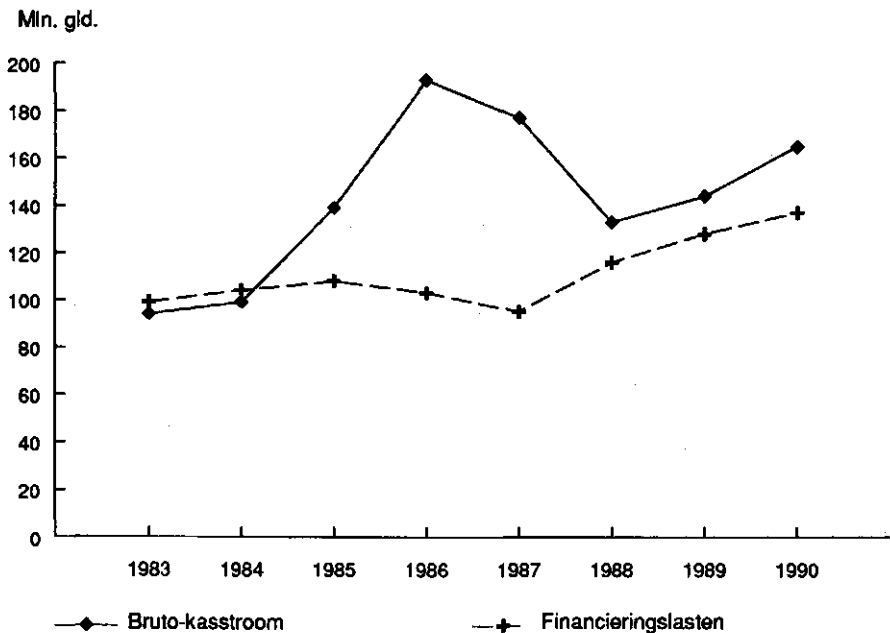
	1986	1987	1988	1989	1990 *)
Netto-resultaat	28	-2	-37	-42	-7
+ afschrijving	111	119	117	123	110
+ berekende rente tot. vermogen	54	60	53	63	63
= bruto-kasstroom	193	177	133	144	166
- aflossingen **)	69	65	78	88	101
- betaalde rente **)	34	30	38	40	40
= netto-kasstroom uit exploitatie	90	82	17	16	25

*) Voorlopige cijfers; **) Zie noot bij tabel 3.3. Rentepercentage in de betreffende jaren respectievelijk 8,5 - 8,25 - 8,1 - 8,5 en 8,7.

Voor een gemiddeld kotterbedrijf kwam de kasstroom, na betaling van aflossing en rente, uit op bijna 60.000 gulden. Dit betekent toch ook dat bij een aantal bedrijven de kasstroom in 1990 niet geheel toereikend was om aan de financieringsverplichtingen te voldoen.

De op- en neergang van de netto-kasstroom is nog eens in beeld gebracht in figuur 3.1. Duidelijk komt hierin naar voren dat de marge tussen kasstroom en financieringslasten voor de totale sector in de afgelopen twee jaar smaller is geworden. De situatie is echter nog niet zo slecht als in het begin van de tachtiger jaren.

Figuur 3.1 Bruto-kasstroom en financieringslasten

4. Bedrijfsresultaten mosselcultuur

4.1 Aantal bedrijven en vloot

Het aantal mosselbedrijven is in het afgelopen jaar gelijk gebleven (zie tabel 4.1). Eén bedrijf stopte de activiteiten, terwijl één nieuw bedrijf is begonnen. De in het verleden opgetreden daling van het aantal bedrijven is daarmee sinds een aantal jaren tot stilstand gekomen, ongetwijfeld mede onder invloed van de gunstige resultaten, ook van de kleine bedrijven. Voor 1991 zijn wel enige veranderingen te verwachten als gevolg van de slechte vooruitzichten.

Tabel 4.1 Aantal bedrijven in de mosselcultuur naar grootte en regio (per 31 december)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990 *)
Grootteklasse **)							
- kleinste	2	4	2	5	4	7	6
- kleine	8	7	10	8	8	6	7
- middelgrote	27	25	27	30	25	25	30
- grote	23	21	18	17	23	23	18
- grootste	14	15	15	14	14	14	14
Totaal	74	72	72	74	74	75	75
Regio							
- Zeeland	70	68	68	70	70	71	71
- Noord-Nederland	4	4	4	4	4	4	4
Totaal	74	72	72	74	74	75	75

*) Voorlopige cijfers; **) Ingedeeld volgens het aandeel in de totale productiecapaciteit; grenzen respectievelijk 0,5-0,8-1,3 en 1,8% van die productiecapaciteit.

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten; LEI.

De (bruto-)investeringen in nieuwe schepen, vergroting van schepen en nieuwe motoren waren in 1990 met 14 miljoen gulden lager dan vorig jaar. Vergeleken met voorgaande jaren bevinden deze zich echter nog steeds op een bevredigend peil. Vijf schepen verdwenen uit de vloot, waar tegenover drie nieuwe en twee tweedehands schepen werden toegevoegd. Per saldo bleef de vlootomvang dus gelijk. Daarnaast werden er vier motoren vervangen waardoor het gemiddelde motorvermogen toenam van 422 pk in 1989 tot 449 pk in 1990. Het totale motorvermogen van de mosselvloot nam daarmee toe met zes procent.

Tabel 4.2 Aantal schepen in de mosselcultuur naar regio, leeftijd en motorvermogen

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Regio							
- Zeeland	75	73	73	75	75	78	78
- Noord-Nederland	4	4	4	4	4	4	4
Totaal	79	77	77	79	79	82	82
Leeftijd							
- 0-10 jaar	17	17	18	19	24	28	29
- 11-20 jaar	3	3	4	4	3	5	7
- meer dan 20 jaar	59	57	55	56	52	49	46
Totaal	79	77	77	79	79	82	82
Motorvermogen							
- 1-200 pk	6	6	6	4	3	5	4
- 201-300 pk	17	16	15	12	11	7	6
- 301-450 pk	45	44	43	47	43	39	36
- 451 pk en meer	11	11	13	16	22	30	36
Totaal	79	77	77	79	79	82	82
Totaal motorvermogen (x 1000 pk)	26,0	25,9	27,0	28,8	30,9	34,4	36,8
Gemiddeld motorvermogen per schip (pk)	330	336	350	364	390	419	449

Bron: Produktschap voor Vis en Visproducten; Directie van de Visserijen; LEI.

De vlootomvang is vermoedelijk daarmee niet meer de factor die de produktiecapaciteit beperkt, behalve wellicht in uitzonderingsgevallen. Het bestand aan beschikbare percelen is momenteel de beperkende factor.

4.2 Aanvoer en opbrengst

De aanvoer van mosselen bleef in het seizoen '90/'91 met 92 miljoen kg wat achter bij het voorgaande seizoen. Mede gezien de beperkte beschikbaarheid van mosselzaad kan het niveau van de aanvoer nog bevredigend worden genoemd. Met name in de Waddenzee verliep de groei van de mosselen snel, waardoor mosselen beschikbaar kwamen met een hoog vleesgewicht. Zowel in Zeeland als in de Waddenzee liep de aanvoer terug; in Zeeland bereikte de aanvoer een nieuw dieptepunt.

De ervaringen van de afgelopen jaren leert dat de aanvoerprijs zeer sterk reageert op een verandering in het totale aanbod. Een lagere aanvoer in Nederland leidt niet zonder meer tot hogere aanvoerprijzen. De toegenomen produktie in het Duitse en Deense Waddengebied beïnvloedt ook de prijsvorming. Ondanks een hogere invoer kon de gemiddelde aanvoerprijs zeer fors stijgen. Naast betere marktperspectieven zal ook de betere kwaliteit van de mosselen (hoog vleesgewicht), hebben bijgedragen aan deze prijsstijging.

Door de stijging van de aanvoerprijs met 75 procent overschreed de totale aanvoerwaarde voor het eerst de grens van 100 miljoen gulden. Evenals in voorgaande seizoenen bleef de opbrengstprijis voor mosselen uit Zeeland achte, bij die uit de Waddenzee, hetgeen vooral wordt veroorzaakt door een minder gewenste kwaliteit (lager vleesgewicht, kleinere maat). Er werden dit jaar geen mosselen opgenomen door het Mosselfonds.

Tabel 4.3 Overzicht van aanvoer en opbrengst van consumptiemosselen *)

	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
Aanvoer (mln. kg)							
- uit Zeeland	38	33	26	30	27	23	23
- uit de Waddenzee	26	73	38	57	37	79	69
Totaal	64	106	64	87	64	107	92
Opbrengst (mln. gld.)							
- uit Zeeland	16	14	20	17	28	12	19
- uit de Waddenzee	17	40	45	52	48	58	86
Totaal	33	54	65	69	76	70	105
Gem. prijs (gld./100 kg)							
- uit Zeeland	41	43	77	57	101	44	87
- uit de Waddenzee	65	54	118	92	131	73	124
Totaal	50	51	100	80	118	65	114

*) Hierin zijn niet begrepen de door het Mosselfonds opgenomen aanvoeren, die in de seizoenen 84/85 en 89/90 respectievelijk 2 en 2 miljoen kg bedroegen.

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten.

4.3 Bedrijfseconomisch resultaat mosselsector

De sterke stijging van de technische kosten - de kosten zonder loonbestanddeel - heeft zich ook afgelopen seizoen voort-

gezet. Sinds het seizoen '87/'88 zijn deze kosten met ruim 58 procent gestegen (na correctie voor inflatie nog altijd 52 procent). Door het hoge investeringsniveau van de afgelopen jaren stegen de afschrijvings- en rentekosten aanzienlijk. Ook de kosten voor huur van de percelen en de onderhoudskosten van de schepen namen toe.

Doordat de totale besomming eveneens sterk steeg kon de totale arbeidsopbrengst toch nog toenemen van 34 miljoen naar bijna 46 miljoen gulden in het afgelopen. Het aantal opvarenden bleef vrijwel gelijk zodat het netto-resultaat meer dan verdubbelde.

Tabel 4.4 Mosselcultuur - bedrijfseconomische resultaten
(x miljoen gulden)

	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
				a)	a)	a)	b)
Besomming c)	34,2	55,0	65,5	69,9	76,5	70,7	108,1
Af: techn. kosten d)	20,6	26,3	24,4	25,9	27,2	37,5	45,8
Arbeidsopbrengst	13,6	28,7	41,1	44,0	49,3	33,2	62,3
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	12,1	12,1	12,5	13,2	13,7	14,6	15,3
- netto-resultaat	1,5	16,6	28,6	30,8	35,6	18,6	47,0
In guldens van 1990							
Besomming c)	36,3	57,7	69,2	74,9	80,7	73,8	108,1
Af: techn. kosten d)	21,9	27,0	25,7	30,1	31,9	38,7	45,8
Arbeidsopbrengst	14,1	30,7	42,5	44,8	48,8	35,1	62,3
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	12,8	12,6	13,0	13,9	14,2	15,0	15,3
- netto-resultaat	1,6	18,1	29,0	31,0	34,7	20,2	47,0

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Inclusief overige opbrengsten; d) Alle kosten, exclusief loon en sociale lasten.

4.4 Bedrijfsresultaten per grootteklasse

In het seizoen '90/'91 steeg het gemiddelde netto-resultaat van de mosselkwekerijen. Ook dit seizoen liepen de ontwikkelingen in de verschillende grootteklassen nogal uiteen. De kleine bedrijven behaalden een minder resultaat, terwijl het netto-resultaat van de overige bedrijven duidelijk verbeterde. Dit is een bekend verschijnsel in seizoenen met een lagere aanvoer. De kleinere bedrijven zijn in het algemeen gevoeliger voor ongunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor de mosselopbrengst sterker kan teruglopen. Desondanks was het afgelopen seizoen ook het netto-resultaat van de kleinere bedrijven zeer bevredigend.

Tabel 4.5 Gemiddelde resultaten per bedrijf in de mosselcultuur
(x duizend gulden)

	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
			a)	a)	a)	a)	b)

Kleine bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	97	293	390	619	426	709	641
- netto-resultaat	-203	19	54	321	36	160	106
- arb.opbr. per opvar.	-36	60	75	156	72	124	103
Middelgrote bedr. c)							
- bruto-opbrengst	351	616	765	649	902	710	1161
- netto-resultaat	-63	164	305	153	337	111	410
- arb.opbr. per opvar.	31	107	150	106	165	96	184
Grote bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	558	740	1103	1166	1282	995	1630
- netto-resultaat	50	197	487	457	525	116	683
- arb.opbr. per opvar.	66	109	190	176	195	88	252
Grootste bedrijven c)							
- bruto-opbrengst	1160	1264	1688	1877	2088	1931	2456
- netto-resultaat	438	519	857	1348	1222	1002	1458
- arb.opbr. per opvar.	176	201	267	359	406	367	510
Gemiddeld alle bedrijven							
- bruto-opbrengst	462	771	927	971	1054	962	1442
- netto-resultaat	20	241	397	402	452	262	627
- arb.opbr. per opvar.	57	127	175	178	196	138	248
- loonk. per opvarende	51	52	53	55	57	59	61
-----							

a) Voorlopige cijfers; b) Raming; c) Zie noot **) bij tabel 4.1
(wegens het geringe aantal beschikbare gegevens zijn de twee
groepen kleinste bedrijven samengevoegd).

De verschillen in netto-resultaat tussen de verschillende
grootteklassen namen in het algemeen toe. Ook dit seizoen kwam
binnen de grootteklassen een zeer grote spreiding in de resulta-
ten voor. In de groep kleine, grote en middelgrote bedrijven
waren er toch weer een aantal bedrijven met een negatief netto-
resultaat.

De gemiddelde olieprijs was het afgelopen seizoen ruim een
derde hoger dan in het voorgaande. Door een vrij gering aandeel
van de olielasten in de resultatenrekening had een en ander
betrekkelijk weinig invloed op het netto-resultaat.

De in de kosten inbegrepen loonkosten zijn geraamd op basis
van loonbetalingen in een aantal bedrijven. Er bestonden niet
voldoende gegevens ter beschikking om daarbij verschillen tussen

de verschillende grootteklassen aan te brengen. Voor alle opvarenden, zowel eigenaren als niet-eigenaren, is dan ook hetzelfde bedrag ingecalculeerd. Zoals gebruikelijk in LEI-calculaties is daarin vergoeding voor leiding en toezicht begrepen.

Een berekening van de inkomenspositie van de opvarenden - nog steeds voor het merendeel ondernemers en hun familieleden - onder voorbijgaan van de arbitrair vast te stellen loonkosten is mogelijk in de vorm van een gemiddelde arbeidsopbrengst per manjaar. Deze arbeidsopbrengst wordt berekend door van de bruto-opbrengst alle kosten, behalve loon en sociale lasten, af te trekken. Het saldo bestaat dus uit de som van loonbestanddelen en netto-resultaat is berekend per opvarende (zie tabel 4.5).

In het afgelopen seizoen zijn de verschillen in gemiddelde arbeidsopbrengst per opvarende per grootteklasse toegenomen. Voor de sector als geheel levert een voorlopige raming een gemiddelde arbeidsopbrengst van 248 duizend gulden tegen 138 duizend gulden in het voorgaande seizoen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht van de Nederlandse vangstrechten 1985-1991
(inclusief ruil, tonnen)

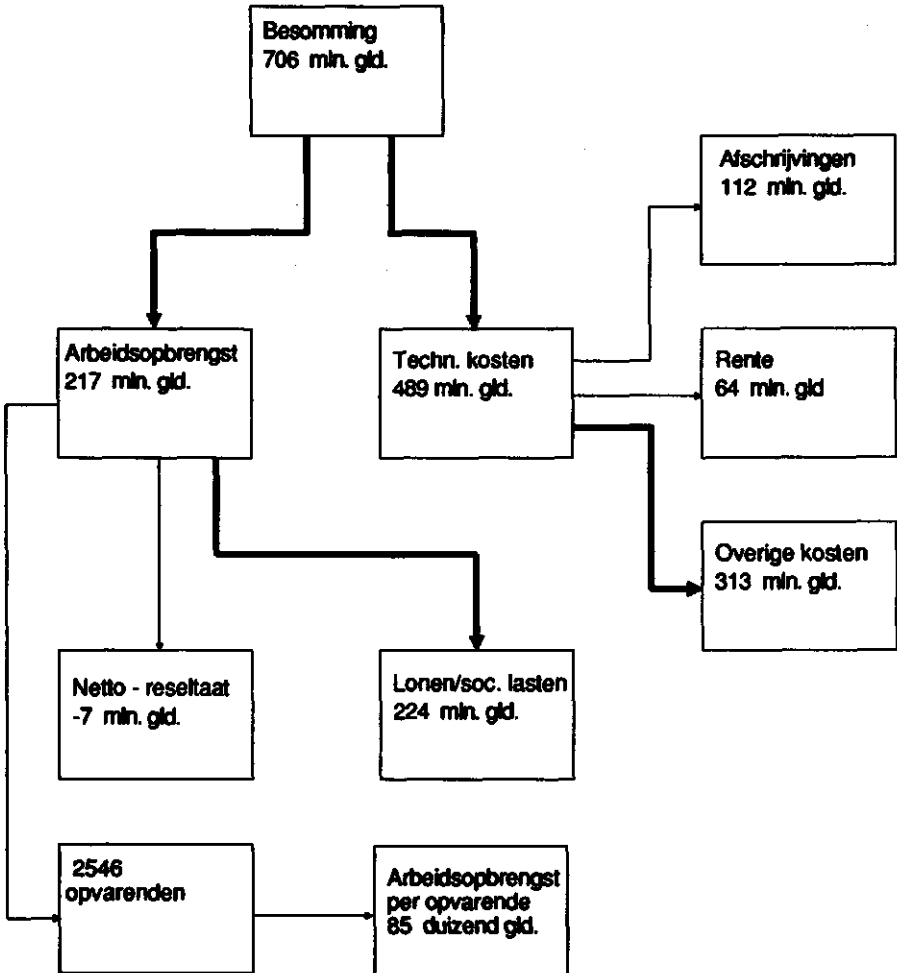
Vissoort/gebied	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Tong							
Noordzee, etc.	16155	14155	10450	10160	9656	18000	19455
Overige EG-wateren	380	105	105	0	0	0	0
Totaal	16535	14260	10555	10160	9656	18000	19455
Schol							
Noordzee, etc.	81340	79600	66870	80570	94520	88754	85420
Overige EG-wateren	280	0	0	0	0	0	0
Totaal	81620	79600	66870	80570	94520	88754	85420
Kabeljauw							
Noordzee, etc.	28530	17570	20410	17550	13850	11475	10905
Overige EG-wateren	100	100	100	0	0	0	0
Totaal	28630	17670	20510	17550	13850	11475	10905
Wijting							
Noordzee, etc.	9550	12492	7810	6770	6430	4290	4980
Overige EG-wateren	120	100	90	0	0	0	0
Totaal	9670	12592	7900	6770	6430	4290	4980
Schelvis							
Noordzee, etc.	2070	1630	1240	1330	305	205	175
Koolvis							
Noordzee, etc.	210	260	210	200	240	200	200
Haring							
Noordzee, etc.	73020	88020	92950	81390	84195	73080	70853
Overige EG-wateren	7676	7770	7650	7360	10090	11060	6160
Totaal	80696	95790	100600	88750	94285	84140	77013
Makreel							
Noordzee, etc.	330	1200	1490	1690	1133	1075	1650
Overige EG-wateren	35000	31170	34720	34720	30310	30870	32080
Totaal	35330	32370	36210	36410	31443	31945	33730
Zeeduivel							
Overige EG-wateren	0	210	315	20	0	0	0
Sprot							
Noordzee, etc. *)	1950	30000	50000	50000	44000	44000	40000
Overige EG-wateren	1400	350	50	280	1000	1500	1500
Totaal	3350	30350	50050	50280	45000	45500	41500
Heek							
Noordzee, etc.	50	0	90	80	70	80	80
Overige EG-wateren	50	110	20	0	0	20	0
Totaal	100	110	110	80	70	100	80

Bijlage 1 (Vervolg)

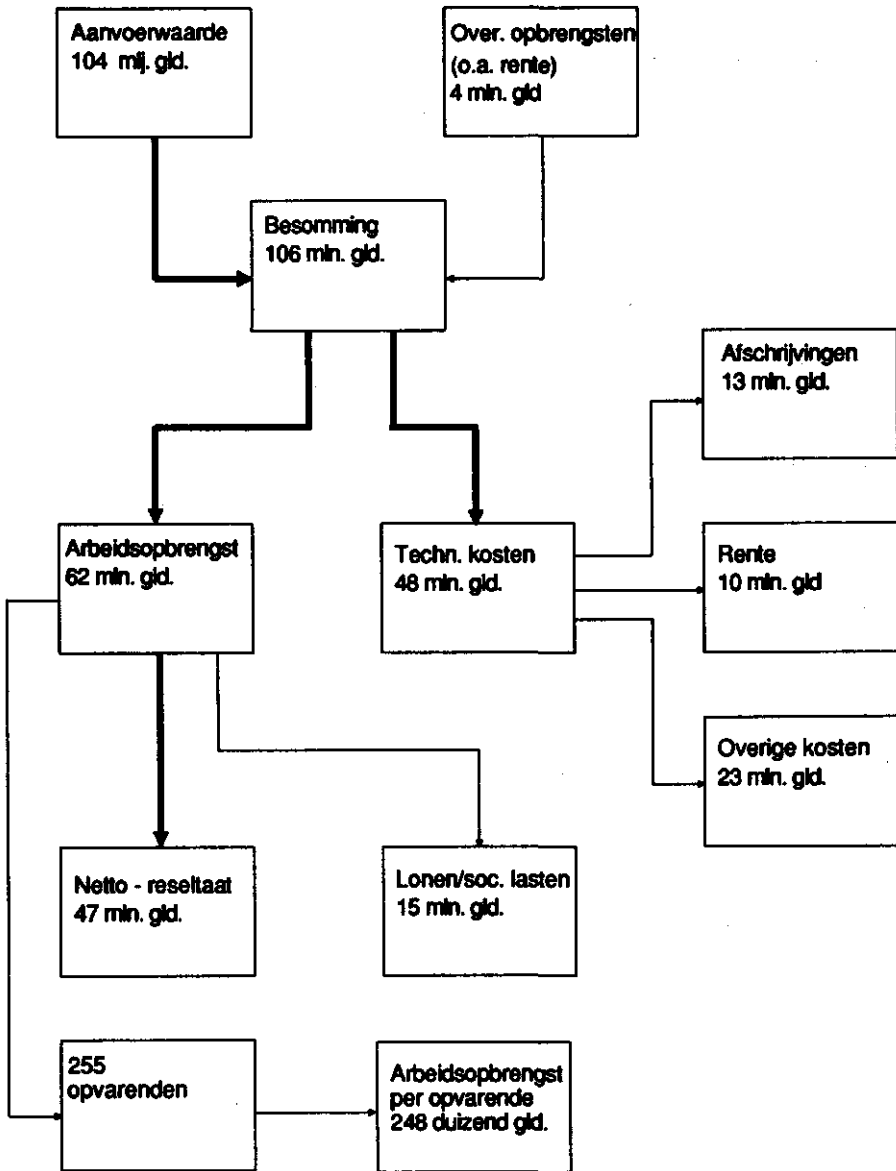
Vissoort/gebied	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Vissoorten waarvoor alleen TAC's voor EG-landen te zamen gelden **)							
Horsmakreel							
Noordzee, etc.	17500	30000	30000	50000	45000	45000	45000
Overige EG-wateren	<u>157500</u>	<u>82250</u>	<u>117250</u>	<u>110750</u>	<u>111500</u>	<u>162000</u>	<u>192000</u>
Totaal	175000	112250	147250	160750	156500	207000	237000
Blaauwe wijting							
Noordzee, etc.	60000	50000	50000	50000	50000	50000	20000
Overige EG-wateren	<u>217000</u>	<u>265000</u>	<u>258500</u>	<u>258500</u>	<u>287000</u>	<u>351500</u>	<u>143000</u>
Totaal	277000	315000	308500	308500	337000	401500	163000
Keiver							
Noordzee, etc.	340000	300000	171000	200000	171000	171000	171000

*) Na 1985 een TAC voor alle EG-landen te zamen; **) TAC = Total Allowable Catch.

Bijlage 2 Samenhang tussen financiële grootheden in de kottervisserij

Bijlage 3 Samenhang tussen financiële grootheden in de mosselcultuur

Recente publikaties van de Afdeling Visserij

H. Harmsma

Verkenning van de markt voor mosselen en mosselprodukten
Publikatie no. 5.78, maart 1988, 60 p.

W.P. Davidse, P. Salz en J.G.P. Smit

Vooruitzichten voor de Nederlandse plat- en rondvissector op
korte en middellange termijn
Publikatie 5.79, augustus 1988, 64 p.

J. de Jager

De grote zeevisserij in de periode 1983-1987
Interne Nota 377, juni 1989

A. van der Veen en H. Harmsma en J.G.P. Smit

Het huishoudverbruik van visprodukten in Nederland
Interne Nota 378, juli 1989, 50 p.

J. de Jager en H. Harmsma

Ontwikkelingen in de platvissector in het Verenigd Koninkrijk
Publikatie 5.80, 89 p.

P. Salz en J.W. de Wilde

De rol van de garnalenvisserij voor de Nederlandse kottervloot
Publikatie 5.81, november 1990, 65 p.

H. Harmsma

De definitieve bedrijfsresultaten van de cultuur seizoenen
78/79-84/85
Interne Nota 389, maart 1991, 33 p.

B.J. Keus

Juridische aspecten van het EG-visserijbeleid
Mededeling 445, juni 1991, 59 p.

P. Salz

De Europese Atlantische Visserij-structuur, economische situatie
en beleid
Onderzoekverslag 85, september 1991, 268 p.

H. Harmsma en J.G.P. Smit

Het verbruik van vis, haring en mosselen in Nederland, een onder-
zoek naar het consumentengedrag
Mededeling (in voorbereiding)

M.H. Smit

Definitieve bedrijfsresultaten in de kottervisserij 1986-1989
Interne Nota (in voorbereiding)